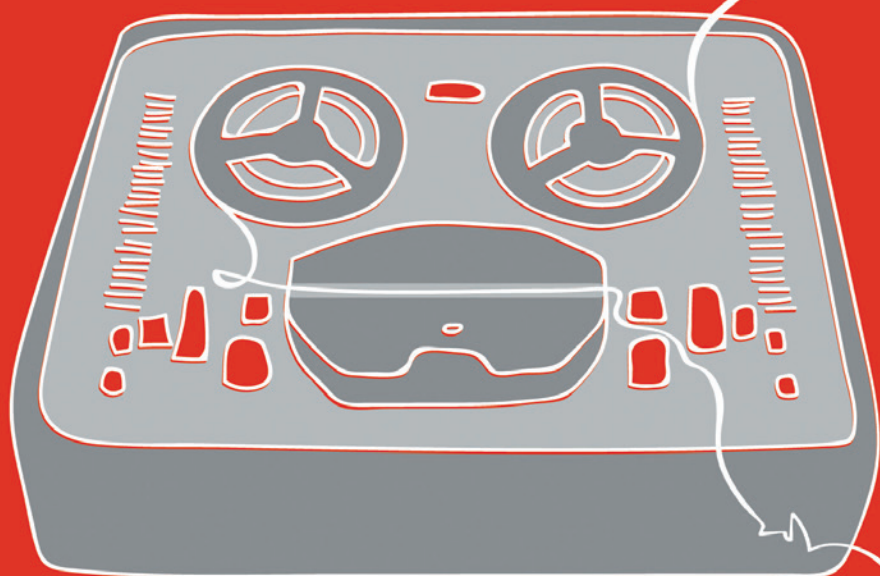

VIEŠBUTIS

Didžioji M

APDOVANOTA
KNYGA

SJOERD KUYPER

DEBESŲ GANYKLOS

Jis veikia? Įrašinėja? Vienas, du, trys... Pala... *Spragt.* Taip, viskas įrašyta. Mano balsas, besivyniojantis dviem serpan-
tiniais, sklinda lyg iš barškančios dėžės. Pasak Valputo, šiam
griozdui šešiasdešimt metų. Paklausiau, ar magnetofonas
varomas garu, ar alyva, bet pasirodo, jis turi paprasčiausią
kištuką. Ką gi, pradėsiu savo dienoraštį. Magnetofonraštį. Sa-
kiaui Valputui, kad rašyti dienoraštį, kaip ir eilėraščius, labiau
tinka mergaitėms, o ne berniukams. Tas atšovė: „Bet vėliau
dideli vyrai vėl juos rašo. Juokinga, tiesa?“ Dienoraštis padė-
tų lengviau surikiuoti mintis, – taip aiškino Valputas, – tik
nežinau, ar jų turiu. O gal čia jau mintis? Negaliu užmigti,
nes labai pavargau. Pasirodo, taip iš tikrųjų būna. Maniau,
tai tik senų žmonių bėda. *Yes!* Štai ir mintis! Šiandien tapo-
me čempionais, tėvą ištiko širdies smūgis, buvome ligoninė-
je, paskui plušome viešbutyje iki vienuoliktos vakaro, o kai

baras ir valgomasis pagaliau ištuštėjo, dar suplovėme indus. Mano kūnas visai bejėgis, bet minčių knibždėlynas neleidžia užmigti. Noriu pasakyti, užmerkus akis pasaulis aptemsta, bet galvoje niekas neužgesina šviesos. O Pelė dar nori, kad nusistatytume žadintuvą šeštai ryto! Mane supa trys pakvaišusios mergos ir trys pusgyviai seniai. Labanakt, saldžių sapnų. Šiandien sunkiai, bet susilaikiau neapsižliumbęs, tad gal ištversiu ir dienoraštį? Su kuo sutapsi, tuo ir pats tapsi. Man atrodo, virstu mergaite. Leisgyve mergaite. Kosai, kuo norėtum tapti užaugęs? Leisgyve mergaite. Gerai. Pradedu...

Tik tėvui leidžiu taršyti man plaukus

Gegužės 12, sekmadienis. Rytas išaušo tobulas. Atrodė, prasidėjo tikra vasara. Tokiomis dienomis džiaugiuosi, kad gyvenu pajūryje, kur viskas taip gaivu. Ant smiltlen drių ir kėdžių, sustatytų terasoje, dar žiba rasos lašai, kran te kyla didelė saulė, ir stovėdamas balkone gali mojuoti, o tavo šešelis paplūdimyje moja atsakydamas. Oras kutena odą. Dangus visiškai giedras, paplūdimys dar tuščias. Tik nurimusi jūra alsuoja, ir supranti, kad ji niekada nesiliaus. Na, taip. Regis, taip.

Atsikėliau anksti ir iškart apsivilkau futbolininko ap rangą. Nesimaudžiau, nes po varžybų vis tiek teks lįsti po dušu. Tėvas buvo atsikėlęs dar anksčiau už mane. Pasilipęs ant aukštų kopėčių, atremtų į pastato fasadą, švilpau damas keitė mūsų viešbučio iškabą. Tai jis ketino padary ti vos mirus mamai, bet niekaip neatrasdavo laiko. Buvo

kaip tik tinkama diena įgyvendinti didelius planus. Tapti čempionu. Įsimylėti. Išpurkšti savo vardą dažais ant mėnulio. Mūsų viešbučio senojo pavadinimo, „Vaizdas į jūrą“, raidės buvo sustatytos ant žemės, ir jau pakabintos šešios naujos: „Didžio...“. Neblogai.

Tėvas niekada neleidžia jam padėti, mat turim mėgautis nerūpestingomis jaunystės dienomis, todėl pabandžiau įmušti įvartį iš šono. Futbolo batelių kapliukai smagiai gurgždėjo ant kiemo plytelių. Tris kartus iš eilės pataikiau tiksliai į viršutinį kampą. Reikalų nepagadinsiu. Visgi ketvirtą kartą kamuolį iškėliau per aukštai ir ėmiau nerimauti. Laikas važiuoti. Jei išvažiuoji per anksti, beveik niekada nepavėluoji. Bet tėvas užsispyrė pakabinti visas raides. Jis visada užsiėmęs, net prakaitas išmuša žiūrint, kaip jis visur laksto. Buvo likusios dar keturios raidės. Tiek laiko nebeturėjome. Jis tepakabino: „Didžioji M“. Ir tai neblogai.

Atrodė, kad tik dabar diena iš tikrųjų atsivėrė. Iš visų pusių pasipylė žmonės. Tfu, kaip čia pasakiau? Užsivėrė naktis, tarsi visi šie žmonės būtų nutraukę nuo mūsų jos tamsų uždangalą.

Feliksas dailiais drabužiais, brangiais batais ir styrančiais nuo želės plaukais kaip visada prisistatė pirmas. Dėl šio prašmatnumo jis atrodo gerokai vyresnis, nei yra iš tiesų, – jam neseniai suėjo, regis, dvidešimt penkeri. Feliksas kvepėjo kaip pavasario puokštė. Iš viršaus tėvas sušuko,

kad šįryt jis turės pats užsiplikyti kavos, nes mes visi išvažiuojam į varžybas. Mat šiandien mano didžioji diena. Feliksas kumštelėjo mane ir nuėjo vidun.

Tada savo kambaryje uždainavo Brikė. Jos langas buvo uždarytas, bet viską gerai girdėjau. Brikė stukseno į mamos gitarą ir dainavo savo mėgstamiausią dainelę. *Kosas uždainuoja. Cha!*

„O Snieguolė liūdėjo,
O Snieguolė liūdėjo,
Nes stiklo karste viena gulėjo
Ir širdį jai sopėjo.
O-jė, Snieguolė liūdėjo,
O Snieguolė liūdėjo,
O Snieguolė liūdėjo,
Ji vis laukė gerbėjo,
Kuris bučiuoti galėjo.
O-jė, Snieguolė liūdėjo,
Nors ir obuolį turėjo.“

Ši dainelė man visada pakelia nuotaiką, nežinau kodėl, ji tiesiog dera prie Brikės ir jos gotiško stiliaus. Pašaukiau Pelę, bet ši manęs neišgirdo. Nes Brikė dainavo labai garsiai. Verkiant reikėjo važiuoti. Ant kopos užrėpliojo sena mašina. Greičiausiai lada. *Skamba keistai, bet kaip tik taip ir buvo. Kai mašina sena, ji ne važiuoja, o vos juda, taigi rėplioja. Vadinasi, užrėpliojo ir ant kopos šalia jūros, kur įsikūręs Koso viešbutis.*

Patikrinau žodyne. Mašina sustojo priešais viešbutį. Ta lada. Iš jos išsoko pikčiurna ir dideliais žingsniais pasileido įėjimo link. Tada iš lados netikėtai išlipo dar ir Valputas. Vilkėjo savo ilgąjį odinį paltą. Į uodegą surišti žili plaukai plaikstėsi vėjyje. Pikčiurna – Valputo dukra, kažkur buvau ją matęs anksčiau. Tėvas nuo kopėčių linksmai pasisveikino su Valputu. Kvailai padarė, nes tada ji pamatė ir dukra. „Man reikia su jumis pasikalbėti. Dabar!“ Išgirdę tokį balsą maži padarai krinta negyvi. Tada laukan išėjo dvi lesbietės ir paklausė, ar negalėtų išsinuomoti dviračių; atsakiau, kad atvarysiu juos iš pašiūrės, bet tai nepatiko tėvui. Jis nusikeberiojo žemyn. „Vaikams negalima dirbti, jiems reikia linksmintis.“ Ar nesakiau? Valputo dukra stvėrė jį už rankos, bet tėvas ją ištraukė ir nužingsniavo į dviračių pašiūrę. Aš dar kartą pašaukiau Pelę. Ji manęs neišgirdo, tad pasilipau kopėčiomis.

Pabeldžiau į langą, ir ji taip greitai atidarė, kad išsigandęs vos nenuvirtau. Pelė vėl buvo visiškai pasinėrusi į mamos vaidmenį. Apsivilkusi jos suknelę vietoj naktinių marškinių, dainavo dainelę, kurią mama visada dainuodavo mums. *Kosas vėl dainuoja!*

„Sykį gyveno keturi paršiukai,
Jie sugulė vonion.
Keisčiausia, kad tik vienas,
Vienintelis paršiukas...
Turėjo pim-pa-liuką!“

Liečiau Pelei paskubėti ir paklausiau, ar Brikė su Libe jau pasiruošusios. Po penkių minučių tikrai turim iškeliauti. Vis dėlto galėjau jau seniai numanyti, kad seserys nevažiuos drauge. „Brikės prastas ūpas, – tarė Pelė, – o Libei reikia mokytis.“ Ji nuėjo prie mamos nuotraukos, kurią buvo pasidėjusi ties lova. Tada pirmą kartą pamačiau, kad fotografijoje mama vilki suknelę, kurią Pelė pavertė pižama. „Šiandien Kosas taps čempionu“, – pasakė Pelė nuotraukai. Minutėlę ji klausėsi atvaizdo, tada linktelėjo ir sugrįžo prie lango. „Mamai atrodo, kad šiandien įmuši dešimt įvarčių.“ – „Tris“, – pataisiau ją. Tada Pelė išpyškino: „Man taip pat reikia mokytis ir mano taip pat prastas ūpas.“ Ir ji vėl užvėrė langą taip greitai, kad vos nenuvirtau nuo kopėčių.

Iš seserų menka nauda. Žymūs futbolininkai niekada nepasakoja apie seseris. Ne šiaip sau. Devynis mėnesius vyliausi, kad Pelė bus berniukas, tada būtume galėję drauge spardyti kamuolį, galbūt būtume patekę į tą patį klubą, o vėliau – į Nyderlandų rinktinę. Bet Pelė – mergaitė, ji miela, tik sunkiai mane supranta. Nieko baisaus. Tegu sekioja paskui Libę su Brike. Gal jos svajoja vėliau vaidinti tame pačiame miuzikle; iš kur man žinot, apie ką svajoja mergaitės. Gal nori ištekti už to paties vyro. Jos turi viena kitą, o aš turiu tėvą, ir taip jau trejus metus, tegu taip ir lieka. *Please!*

Tėvas stovėdamas kalbėjosi su Valputu ir jo dukra. Na, „kalbėjosi“ – nelabai tikslu: dukra šaukė, Valputas stovėjo šalia kaip vandens į burną prisisėmęs, o tėtis klausėsi. Jam veidu žliaugė prakaitas. „Bet, bet, bet“, – girdėjau jį kartojant, tarytum būtų bandęs į betoną kalti vinis. „Bet kai tik gausiu, jam iškart sumokėsiu. Tikrai, tikrai...“ – „Čia senjorų išnaudojimas! – rėkė ta dukra. – Be to...“ – ji mostelėjo Valputui. Esą ir jam reikia ką nors pasakyti. „O taip! – pratarė tas. – Benzinas nuolat brangsta.“ – „Būtent! – sušuko dukra. – Ir... – Valputas minutėlę pagalvojo. – Ir kažiųėdalas vis brangesnis.“ Akivaizdu, jis mieliau būtų miręs negu pliauškęs tokias nesąmones. Abejoju, ar jis apskritai laiko katę. Tai dukrai tikrai nepatiktų. Man atrodo, ji turi šunį. Kurio Valputas bijo. Virėjas gražiai pasielgė man paskolindamas savo magnetofoną, bet niekada neduosiu jam paklaudyti, ką įrašinėju. Tėvas įsitempė Valputą į viešbutį. „Prašau, Valputai, – tarė jis. – Šiandien visi kambariai užimti, nė vieno tuščio staliuko.“

Dukra bambėdama nuėjo prie lados, aš – prie tėvo automobilio. Norėjau iškart atsisėsti, bet mašina buvo užrakinta. Ant priekinės keleivio ir galinių sėdynių prikrauta dėžių su maisto produktais. Tėvui išėjus laukan, Valputo dukra vėl pradėjo plūstis: „Jei šiandien nesumokėsi, rytoj neišleisiu jo iš namų.“ Tėvas niekaip nesureagavo. Jis klausiamai pažvelgė į mane. „Libei reikia mokytis, o Bri-

kės prastas ūpas, – pasakiau, – o Pelei reikia ir mokytis, ir jos ūpas prastas.“ Dėžes nuo mano sėdynės tėtis šiaip taip įgrūdo tarp dėžių ant užpakalinės sėdynės, įlipo į mašiną, užvedė variklį ir prisidėgė cigaretę. Jam žliaugte žliaugė prakaitas, atrodė taip, tarsi būtų prausęsis po dušu su visais drabužiais ir nenusišluostęs. Atsisėdau šalia jo. Važiuojant nuo kopos dar atsigrėžiau. Pamačiau, kad sėserys išeina iš viešbučio. Libė ir Pelė buvo su maudymosi kostiumėliais, Brikė vilkėjo juodai. „Bet iš pradžių jos šiek tiek pagulės saulutėj“, – pasakiau. „Mergaitės...“ – nutęsė tėvas. Jis nusišypsojo. Akivaizdu, tėvas labai myli savo mergaites. Tą jau ir taip žinojau. Mums privažiavus prie polderio paklausiau, ko reikia tai Valputo dukrai. „Vieni niekai, – atsakė tėtis, – neverta kvaršinti galvos. Valputas – senas hipis, jis nepasitiki bankais, nori grynųjų. Kad galėtų juos pažvanginti savo kelnų kišenėje. Bet kasa šiuo metu tuščia. Šįvakar užtektinai uždirbsim, tada jam ir sumokėsiu.“ OK, pamaniau. Tada pamaniau. Ką aš anąsyk žinojau? Dabar jau žinau daugiau. O, kad nežinočiau. Tėvas ranka pataršė man plaukus.

Valputas dirba Koso tėvo viešbutyje virėju. Jis iš tiesų labai labai senas. Dienoraštį rašai tik sau, todėl nieko nereikia aiškinti. Bet įrašai virs knyga, tad ne pro šalį pasakyti, kad Valputas – virėjas, o Feliksas – vyras, kasdien nuo ankstyvo ryto iki vėlyvo vakaro sėdintis viešbučio bare. Jis žiūri į jūrą.

Niekas nežino kodėl. Feliksas nemiega viešbutyje. Jie nežino, kur jis gyvena. Kosas turi tris seseris: Libei devyniolika, Brikei penkiolika, o Pelei devyneri. Kosui trylika. Man taip pat trylika. Jei nežinai visų šių dalykų, gali imti svaigti galva ir kilti noras mesti knygą, nes nieko nesupranti. Būtų gaila, nes istorija nuostabi, tikrai tikrai. Koso motina mirusi. Bet geriau tegu apie tai papasakos pats Kosas. Daug geriau.

Tėvas į futbolo treniruotę atvažiuoja kiekvieną šeštadienį ir sekmadienį, o seserų man trūksta ne daugiau nei baudos. Kai netikėtai išdygsta šalia linijos ir pradeda šūkaloti kvailas nesąmones, randasi didelė tikimybė, kad prakišim kokiais septyniais taškeliais. Ir mama beveik niekada neidavo į treniruotes, o viskas būdavo gerai. Pelė tada buvo daug mažesnė, o ir Libė su Brike dar reikėjo prižiūrėti. Ir dabar reikia, jos tik galvoja, kad jau didelės. O ką joms daryti? Kai mama pasakė, kad serga vėžiu ir greitai mirs, visą naktį praverkiau. Ji mane guodė. O juk man reikėjo guosti ją. Bet mamai mirus neverkiau, neverkiau ir tada, kai ją palaidojo, ir paskui nebenubraukiau nė ašaros. Niekada, dėl nieko. Taip nusprendžiau. Kartą susilaužiau riešą, bet nenuriedėjo nė viena ašarėlė. Nes nebebuvo mamos, kad mane paguostų. O guosti ji mokėjo puikiai. Mamai raminant jau po pusvalandžio iš juoko įskausdavo pilvą. Tėvui guosti nesiseka. Taip jau susiklostė, nes jam to daryti neprireikdavo. Tai visada buvo mamos pareiga,

o vėliau niekad neverkdavom. Libė dabar galvoja esanti mūsų mama, – o mamos neverkia, – Brikė nuolat pernelyg įsiutusi, kad verktų, o Pelei atrodo, kad mama dar gyva. Nuotraukose, senose suknelėse ar gyvūnuose. Pelė tokia svajotoja, kad kartais susimąstau, ar ji pati tikra.

Mirus motinai tėvas neteko žmonos. Nebeverkiu, nes nenoriu jam sukelti dar daugiau skausmo. Tik tėvui leidžiu taršyti man plaukus. Kartais manau, kad jis geriausias mano draugas, bet tai netiesa, nes jis daug daugiau nei draugas. Tėvas visada šalia. Kai susikivirčiji su draugu, jis išeina ir nebematai jo dienų dienas, o kartais ir niekada. O tėvas niekada neišeina. Bent jau mano tėvas. Tėvas gali apkabinti ir prisiliesti, jis priglaudžia tave prie savo didelio kūno. Su draugu taip nesielgi. Dar žinau: jei į mane kas nors šautų, tėvas šoktų priešais savo kūnu pridengti manęs nuo kulų. Tikrai žinau. Ir aš dėl jo pasiелgčiau taip pat. Man taip atrodo. Ne, esu tikras. Dėl jo padaryčiau viską. Padarysiu. Padarysiu viską.

Artėdami prie miestelio gerokai per greitai praskriejome per kalnelį greičiui mažinti ir abu trenkėmės galvomis į stogą. Tėvo cigaretė išlėkė iš burnos ir nukrito ant grindų. Jis pasilenkė jos pakelti ir akimirką nežiūrėjo į kelią. Todėl vairavau aš. Būna, kad taip darom. Pasakiau, kad pavadinimas „Didžioji M“ man keistokas. „Nesakyk, – paprieštaravo tėvas, – pavadinimas puikus. Gali prigalvoti

visokiausių pabaigų.“ Taip ir padarėm, prigalvojom visko, kas tik į galvą šovė. Viešbutis „Didžioji Makaulė“, „Didžioji Malūnininkystė“, Menkė, Musmirė, Motorizuotų žemės ūkio padargų paroda, Manikiūrininkė... Viešbutis „Didžioji Mėmė“... Juokėmės, kol uždusom. Paskutinio pavadinimo neištarėm, nors jis abiem buvo ant liežuvio galo. Tėvas tik atsiduso: „Vyrų kalbos...“

Buvo toks sekmadienis – viena iš tų dienų, kai žinai, kad gali viską. Kad gali skristi. Kad vos prilietus kamuolį tas šaus į priešininkų vartus. Aišku, kažkur kitur, šalia tėvo, primenančio manąjį, į futbolo aikštę važiavo panašus berniukas ir, žinoma, jautėsi taip pat. Priešininkų komandos žaidėjas. Na, tokiu atveju jam nepasisėkė.